

KONKURS PRZEDMIOTOWY Z FIZYKI dla uczniów szkół podstawowych

5 marca 2024 r. – zawody II stopnia

Schemat punktowania zadań

Maksymalna liczba punktów – 60.

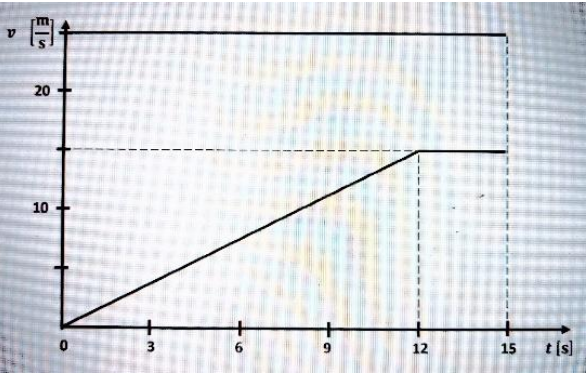
85% – 51 pkt.

Uwaga!

1. Za poprawne rozwiązanie zadania metodą, która nie jest proponowana w schemacie punktowania, uczeń także otrzymuje maksymalną liczbę punktów.
2. Wszystkie wyniki końcowe powinny być podane z jednostką.
3. Jeśli uczeń otrzymał zły wynik w konsekwencji wcześniej popełnionego błędu merytorycznego, to nie otrzymuje punktu za wynik końcowy.

Nr zadania	Liczba punktów	Wynik / przykładowa odpowiedź				Uwagi
			Wielkość fizyczna	Symbol	Jednostka i jej nazwa	
1.	7	a.	prędkość	v	$\frac{m}{s}$ – metr na sekundę	Razem: 7 punktów. Po 1 p. za poprawne wypełnienie każdego wiersza tabeli. Uwaga: Przy zapisie jednostek prędkości i przyspieszenia ($\frac{m}{s}$, $\frac{m}{s^2}$) zapis słowny może być pominięty.
		b.	przyspieszenie	a	$\frac{m}{s^2}$ – metr na sekundę do kwadratu	
		c.	siła	F	N – niuton	
		d.	energia	E	J – dżul	
		e.	ładunek elektryczny	q	C – kulomb	
		f.	natężenie prądu	I	A – amper	
		g.	napięcie	U	V – wolt	
		a.				

2.a.	3	<p>Szybkość średnia biegacza:</p> $v_1 = \frac{s}{t_1} = \frac{10\,000\text{ m}}{26\text{ min } 11\text{ s}} = \frac{10\,000\text{ m}}{1571\text{ s}} = 6,37 \frac{\text{m}}{\text{s}} = 22,92 \frac{\text{km}}{\text{h}}$	<p>Razem: 3 punkty. 1 p. – poprawna metoda obliczenia wartości szybkości (w tym wybór danych), 1 p. – obliczenie szybkości w $\frac{\text{m}}{\text{s}}$ i $\frac{\text{km}}{\text{h}}$, 1 p. – podanie wyników z zadaną dokładnością.</p>
2.b.	3	<p>Szybkość średnia Bekele: $v_2 = \frac{s}{t_2} = \frac{10\,000\text{ m}}{26\text{ min } 17,53\text{ s}} = \frac{10\,000\text{ m}}{1577,53\text{ s}} = 6,34 \frac{\text{m}}{\text{s}}$ Droga przebyta przez Bekele, w czasie gdy Cheptegei dotął do mety: $s_2 = v_2 t_1 = 6,34 \frac{\text{m}}{\text{s}} \cdot 1\,571\text{ s} = 9\,960,1\text{ m}$ Odległość między zawodnikami – różnica dróg: $\Delta s = s - s_2 = 39,86\text{ m}$ Uznajemy wynik przybliżony: 40 m.</p>	<p>Razem: 3 punkty. 1 p. – obliczenie szybkości średniej Bekele, 1 p. – obliczenie drogi przebytej przez Bekele w czasie, w którym Cheptegei dotął do mety, 1 p. – obliczenie odległości między zawodnikami.</p>
2.c.	2	<p>Serce zawodnika uderza $n = 150 \frac{\text{razy}}{\text{min}}$. Stąd okres: $T = \frac{60\text{ s}}{150} = 0,4\text{ s}$ Częstotliwość: $f = \frac{1}{T} = \frac{1}{0,4\text{ s}} = 2,5\text{ Hz}$</p>	<p>Razem: 2 punkty. 1 p. – obliczenie okresu drgań, 1 p. – obliczenie częstotliwości.</p>
3.a.	3	<p>Wartość przyspieszenia samochodu: $a = \frac{v}{t_s}$ Czas przyspieszania samochodu: $t_s = \frac{v}{a} = \frac{15 \frac{\text{m}}{\text{s}}}{1,25 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}} = 12\text{ s}$. Droga motocyklisty: $s_m = v_m t = 25 \frac{\text{m}}{\text{s}} \cdot 15\text{ s} = 375\text{ m}$ Droga samochodu: $s_s = \frac{at_s^2}{2} + v(t - t_s) = \frac{1,25 \frac{\text{m}}{\text{s}^2} (12\text{ s})^2}{2} + 15 \frac{\text{m}}{\text{s}} \cdot (15\text{ s} - 12\text{ s}) = 135\text{ m}$</p>	<p>Razem: 3 punkty. 1 p. – obliczenie czasu przyspieszania samochodu, 1p. – obliczenie całkowitej drogi samochodu, 1 p. – obliczenie drogi motocyklisty.</p>

3.b.	4		<p>Razem: 4 punkty.</p> <p>1 p. – opisanie osi wykresu (symbole wielkości fizycznych i symbole jednostek),</p> <p>1 p. – wyskalowanie obu osi wykresu – wystarczy jedna wartość zaznaczona na każdej z osi.</p> <p>1 p. – narysowanie wykresu $v(t)$ motocyklisty,</p> <p>1 p. – narysowanie wykresu $v(t)$ samochodu.</p>
4.a.	3	<p>Ciężar skrzyni: $Q = mg = 40 \text{ kg} \cdot 10 \frac{\text{m}}{\text{s}^2} = 400 \text{ N}$</p> <p>Wartość siły oporów ruchu: $F_o = \frac{1}{2}Q = 200 \text{ N}$</p> <p>Siła przesuwająca skrzynię ma równoważyć siłę oporów ruchu, a więc jej wartość powinna być równa 200 N. Wynika to z I zasady dynamiki.</p>	<p>Razem: 3 punkty.</p> <p>1 p. – obliczenie wartości siły oporów ruchu,</p> <p>1 p. – uzasadnienie z powołaniem się na konieczność równowagi sił działających na skrzynię,</p> <p>1 p. – podanie nazwy prawa.</p>
4.b.	3	<p>Z II zasady dynamiki: $F - F_o = ma$</p> $F = F_o + ma = 200 \text{ N} + 40 \text{ kg} \cdot 0,5 \frac{\text{m}}{\text{s}^2} = 220 \text{ N}$	<p>Razem: 3 punkty.</p> <p>1 p. – zastosowanie II zasady dynamiki dla opisanego przypadku,</p> <p>1 p. – przekształcenie wzoru (wyznaczenie szukanej wielkości),</p> <p>1 p. – obliczenie wartości siły.</p>
5.a.	2	<p>W zjawisku spadania swobodnego: $h = \frac{gt^2}{2}$</p> <p>Czas spadania: $t = \sqrt{\frac{2h}{g}} = \sqrt{\frac{2 \cdot 4 \text{ m}}{10 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}}} = 0,89 \text{ s}$</p>	<p>Razem: 2 punkty.</p> <p>1 p. – wyznaczenie czasu ze wzoru na drogę w ruchu jednostajnie przyspieszonym,</p> <p>1 p. – obliczenie czasu spadania kuli.</p>

5.b.	4	<p>Z zasady zachowania energii: $E_p = E_k$</p> $mgh = \frac{mv^2}{2}$ <p>Wartość prędkości kuli i wartość pędu wynoszą:</p> $v = \sqrt{2gh} = \sqrt{2 \cdot 10 \frac{\text{m}}{\text{s}^2} \cdot 4 \text{ m}} = 8,9 \frac{\text{m}}{\text{s}}$ $p = mv = 0,4 \text{ kg} \cdot 8,9 \frac{\text{m}}{\text{s}} = 3,6 \frac{\text{kg} \cdot \text{m}}{\text{s}}$	<p>Razem: 4 punkty.</p> <p>1 p. – zastosowanie zasady zachowania energii – porównanie energii potencjalnej grawitacji z energią kinetyczną kuli, 1 p. – wyprowadzenie wzoru na wartość prędkości kuli, 1 p. – obliczenie wartości prędkości kuli, 1 p. – obliczenie wartości pędu kuli.</p>
5.c.	3	<p>Związek energii mechanicznej z ciepłem, które spowodowało ogrzanie płyty: $0,8E_p = Q$</p> $0,8mgh = Mc\Delta T \quad (1)$ $\Delta T = \frac{0,8mgh}{Mc} = \frac{0,8 \cdot 0,4 \text{ kg} \cdot 10 \frac{\text{m}}{\text{s}^2} \cdot 4 \text{ m}}{2 \text{ kg} \cdot 130 \frac{\text{J}}{\text{kg} \cdot ^\circ\text{C}}} = 0,05 \text{ } ^\circ\text{C}$	<p>Razem: 3 punkty.</p> <p>1 p. – zastosowanie związku (1) łączącego część energii mechanicznej zużytej na ogrzanie płyty z ciepłem, 1 p. – przekształcenie równania w celu obliczenia przyrostu temperatury płyty, 1 p. – obliczenie przyrostu temperatury płyty.</p>
6.	6	<p>a. Prawda b. Fałsz c. Prawda d. Fałsz e. Prawda f. Fałsz</p>	<p>Razem: 6 punktów.</p> <p>Po 1 p. za poprawną ocenę prawdziwości każdego ze zdań.</p>
7.a.	2	<p>Moc żarówki w pierwszej lampie: $P_1 = UI_1$</p> $I_1 = \frac{P_1}{U} = \frac{10 \text{ W}}{24 \text{ V}} = 0,42 \text{ A}$	<p>Razem: 2 punkty.</p> <p>1 p. – zastosowanie wzoru na moc żarówki w pierwszej lampie, 1 p. – obliczenie natężenia prądu płynącego przez pierwszą żarówkę.</p>
7.b.	3	<p>Moc żarówki w drugiej lampie: $P_2 = UI_2$</p> <p>Z prawa Ohma: $I_2 = \frac{U}{R_2}$</p> $P_2 = \frac{U^2}{R_2}$ $R_2 = \frac{U^2}{P_2} = \frac{(24 \text{ V})^2}{20 \text{ W}} = 28,8 \Omega$	<p>Razem: 3 punkty.</p> <p>1 p. – zastosowanie wzoru na moc żarówki w drugiej lampie, 1 p. – zastosowanie prawa Ohma, 1 p. – obliczenie oporu elektrycznego żarówki.</p>

7.c.	3	<p>Praca prądu: $W = P_2 t = 20 \text{ W} \cdot 7200 \text{ s} = 144\,000 \text{ J} = 144 \text{ kJ}$ $W = P_2 t = 0,02 \text{ kW} \cdot 2 \text{ h} = 0,04 \text{ kWh}$</p>	<p>Razem: 3 punkty. 1 p. – obliczenie pracy prądu elektrycznego w dżulach, 1 p. – podanie pracy prądu elektrycznego w kilodżulach, 1 p. – obliczenie pracy prądu elektrycznego w kilowatogodzinach.</p>
7.d.	4	<p>Praca prądu elektrycznego wykonana w czasie doby w obwodzie pierwszej lampy: $W_1 = P_1 t_1 = 10 \text{ W} \cdot 6 \text{ h} = 10 \text{ W} \cdot 21\,600 \text{ s} = 216\,000 \text{ J}$ Praca prądu elektrycznego wykonana w czasie doby w obwodzie drugiej lampy: $W_2 = P_2 t_2 = 20 \text{ W} \cdot 12,5 \text{ h} = 20 \text{ W} \cdot 45\,000 \text{ s} = 900\,000 \text{ J}$</p> $\frac{W_2}{W_1} = \frac{900\,000 \text{ J}}{216\,000 \text{ J}} = \frac{25}{6} = 4,2$ <p>Odpowiedź: Większą energię zużyła lampa czerwona. Była ona 4,2 razy większa od energii zużytej przez lampę żółtą.</p>	<p>Razem: 4 punkty. 1 p. – obliczenie pracy prądu elektrycznego w obwodzie pierwszej lampy, 1 p. – obliczenie pracy prądu elektrycznego w obwodzie drugiej lampy, 1 p. – obliczenie ilorazu wykonanych prac, 1 p. – wskazanie, w którym przypadku wykonana została większa praca.</p>
8.	5	<p>Gęstość wyznaczamy, korzystając z definicji gęstości. $d = \frac{m}{V}$, gdzie: m oznacza masę klocka, a V to jego objętość.</p> <p>Czynności:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykorzystując nitkę, zawieszamy klocek na siłomierzu i mierzymy jego ciężar Q, - masę klocka obliczamy ze wzoru: $m = \frac{Q}{g}$, - mierzymy linijką długości boków prostopadłościanu a, b i c, - obliczamy objętość prostopadłościanu ze wzoru: $V = abc$, - obliczone wielkości podstawiamy do wzoru: $d = \frac{m}{V}$. <p>Przyczynami niedokładności otrzymanego wyniku są:</p> <ul style="list-style-type: none"> – niepewność pomiaru siły ciężkości za pomocą siłomierza, – niepewność pomiaru długości boków prostopadłościanu za pomocą linijki, – użycie przybliżonej wartości przyspieszenia grawitacyjnego przy obliczaniu masy klocka. 	<p>Razem: 5 punktów. 1 p. – opisanie sposobu wyznaczenia gęstości klocka (powołanie się na definicję gęstości), 1 p. – opisanie sposobu wyznaczenia masy klocka, 1 p. – opisanie sposobu wyznaczenia objętości klocka, 2 p. – wskazanie czynników wpływających na dokładność wyniku (po 1 p. za każdy czynnik).</p>